

gelskerne for Adgang til Jordlodderne lempeligere, og det var et af de Punkter, jeg satte meget stor Pris paa. Blandt andet har den ærede Minister lovet at tage Punkt f. i § 3 under Overvejelse, hvilket staaer for mig som noget af det vigtigste.

Derimod synes det, at den ærede Minister ikke vil gaa med til at nedsætte den Tiendedel, der forlanges af Arbejderne, medens han derimod foreslaar at forhøje Laanesummen. Dette forekommer mig at være noget inkonsekvent, navnlig efter Udtalelser fra en stor Del Medlemmer. Det er af flere blevet fremhævet, at det var ganske naturligt at forhøje Laanesummen — det finder jeg for øvrigt ogsaa —, og det er paapeget, at en af de væsentligste Grunde dertil er, at Jorden og Materialerne ere blevne dyrere. Naar dette er Tilfældet, vil det jo egentlig sige, at den Landarbejder, der nu træder til, ikke faar stort mere for de 500 Kr., han tilskyder, eller for de 5,000 Kr., som det hele andrager, end den Landarbejder, der traadte til det første Aar, fik for de 4,000 Kr. eller for sit Tilskud paa 400 Kr. Hvis man samtidig med at paapege, at Jord og Materialer vare stegne i Pris, ogsaa kunde paavise, at Arbejdslønnen var stegen, saaledes at Betingelserne for at skaffe sig disse Penge vare blevne bedre, saa havde Sagen været en noget anden. Men en saadan Paastand har jeg ikke hørt, og en saadan Paastand tror jeg af gode Grunde ikke vil fremkomme. I Virkeligheden forlanger man altsaa mere af Landarbejderne nu, uden at disse have nogen Betingelser for at skaffe mere til Veje, og uden at de — efter den Argumentation, adskillige Medlemmer have ført — faa mere for den større Sum, end de hidtil have faaet for den mindre. Det vilde være retfærdigt og rigtigt, da Loven jo kun har været et Forsøg i de Aar, der ere gaaede, og der endnu ikke foreligger bestemte Resultater deraf, at blive ved de Krav, man hidtil har stillet, kort sagt bliver ved at forlange de 400 Kr., om end med den hævede Laanesum. Det tror jeg ikke vil føre til store finansielle Forviklinger eller ruinere Statskassen. Jeg tror i det hele taget, at det i finansiell Henseende vil spille en saare lille Rolle, men jeg tror, det vil spille en stor Rolle for de Folk, der skulle have disse Lodder.

Det ærede Medlem for Ribe (Jens Busk) udtalte, at jeg havde anmodet om Oplysninger, som ikke kunde gives . . . (Jens Busk: Endnu!) . . . endnu — det var for øvrigt mig, der tilføjede dette

„endnu“. Men jeg vil dog sige, at disse Oplysninger kunne gives. Det Eksempel, det ærede Medlem drog frem, var Spørgsmaalet om, hvorledes det var gaaet disse Huse og disse Folk, hvorledes deres Forhold havde udviklet sig, om de havde forbedret sig, og i det hele, om der var statistiske Oplysninger om Driften af disse Huse. Det ærede Medlem svarede, at da disse Huse kun skulde efterses hvert tredje Aar, vilde der kun være nogle ganske faa Huse at bygge en Statistik over, f. Eks. for Skanderborg vilde det kun være eet Hus. Ja, dette sidste er ganske rigtigt, men over hele Landet vilde det blive over 200 Huse, og Statistik tilvejebringer man jo ved at samle alle enkelte Kendsgerninger ude omkring fra til en fælles Sum og saa søge at faa et Hovedresultat ud af det, og for disse over 200 Huse kunde der foreligge en Statistik. Det ærede Medlem udtalte sig, som om det var givet, at man kun skulde efterse disse Huse hvert 3die Aar, og som om Kommissionen, naar den havde været der første Gang, sagde Farvel til Husmanden og sagde: Farvel, kære Ven, nu ses vi ikke de første 3 Aar. Saaledes har jeg egentlig ikke opfattet Kommissionens Forhold eller Pligter, jeg har opfattet det saaledes, og jeg tror i hvert Fald, hvis jeg havde med Sagen at gøre, at jeg vilde opfatte den saaledes, at jeg vilde følge disse Huse med stor Interesse, fra Dag til Dag om muligt, saaledes at deres Fremvækst, deres Kaar vare mig nogenlunde bekendte, og jeg tvivler ikke om, at adskillige Kommissioner have opfyldt denne Pligt, denne moralske Pligt — der staaer jo ogsaa kun i Lovforslaget, at Huslodderne skulle efterses mindst hvert 3die Aar, det er ikke paabudt, at de skulle efterses hvert 3die Aar — og i saa Fald tvivler jeg ikke om, at saafremt den højtærede Landbrugsminister havde udsendt bestemte Forespørgsler til Kommissionerne, vilde han have faaet dem besvarede af de fleste Kommissioner.

Ligesom med denne Oplysning saaledes kunde vel ogsaa de øvrige Oplysninger, jeg ankede over ikke vare til Stede, have været besvarede, og jeg tvivler ikke om, at Udvalget vil kræve nogle saadanne Oplysninger. Jeg anmodede ligeledes om at faa at vide, hvem der havde faaet disse Lodder, og adskillige Medlemmer, deriblandt det ærede Medlem for Ringkøbing Amts 4de Valgkreds (Svendsen) udtalte, at det behøvede jeg ikke at spørge om, det sagde Loven, Loven sagde, at det